

3.2 Aanwijzingen voor het gebruik van de BOTS-vragenlijst en de interactiewielen

De BOTS-vragenlijst bestaat uit vier subvragenlijsten: A1, A2, B1 en B2.

De A1 vragenlijst inventariseert in welke mate het kind bepaalde sociale vaardigheden beheerst in zijn relatie met de opvoeder. Bij elk van de acht interactieposities zijn vier vragen geformuleerd; in totaal 32. Op een 5-puntsschaal kan telkens de intensiteit van beheersing van de betreffende sociale vaardigheid worden aangegeven.

Een score van 0 geeft een normale intensiteit aan, dat wil zeggen het kind veroont de vaardigheid in situaties waar dat nodig is. De scores -1 en -2 geven respectievelijk aan dat het kind de betreffende vaardigheid te weinig of veel te weinig vertoont. Een score van +1 en +2 geven respectievelijk aan dat de vaardigheid te veel en veel te veel voorkomt. In die gevallen vertoont het kind de vaardigheid te pas en te onpas.

De A2 vragenlijst inventariseert de intensiteit van mogelijke reacties van de opvoeder op het betreffende kind. Telkens wordt voor de meest voor de hand liggende neiging gekozen: soms is die complementair, soms symmetrisch. Deze lijst bestaat uit 8 items. Hier gebruiken we een 3-puntsschaal. De omschrijvingen hier variëren van (-) = nauwelijks of niet, (0) = binnen normale grenzen, tot (+) = duidelijk. Voor deze scoring is gekozen omdat het om een globale indicatie gaat. Er worden geen getallen maar tekens gebruikt, om bij invulling het interactiewiel beter te kunnen lezen.

De B1 vragenlijst inventariseert in welke mate het kind bepaalde sociale vaardigheden beheerst in zijn relatie met andere kinderen. Deze lijst bestaat uit 32 items, voor elke interactiepositie 4. Op een 5-puntsschaal kan de intensiteit worden aangegeven.

In deze 5-puntsschaal is, evenals bij de A1-vragenlijst, bij het middelpunt (0) een ankeromschrijving gegeven. We hebben dat punt benoemd als: 'in situaties waar dat nodig is, laat het betreffende kind de genoemde vaardigheid zien'. Daarmee worden de punten beneden dit ankerpunt geïnterpreteerd als in de richting van een tekort en de punten daarboven als in de richting van een exces.

De B2 vragenlijst inventariseert de intensiteit van mogelijke reacties van andere kinderen op het betreffende kind. Deze lijst bestaat uit 8 items. Hierbij wordt dezelfde gedachtegang aangehouden als bij de A2-vragenlijst. We komen hier tegemoet aan de wens uit de praktijk om aan te kunnen geven of de hele groep, of een gedeelte van de groep op de genoemde manier reageert.

Deze differentiatie kan aangegeven worden door telkens een combinatie van drie tekens te gebruiken.

Bijvoorbeeld: als iedereen overwegend op de genoemde manier reageert, wordt dat aangegeven door drie plussen te omcirkelen. Reageert een minderheid op de genoemde manier nauwelijks tot niet en een meerderheid wel, dan worden één min en twee plussen omcirkeld. Reageert een derde van de groep niet, een derde binnen normale grenzen en een derde heel duidelijk, dan worden één min, één nul en één plus omcirkeld.

Het interactiewiel is door ons ontworpen om de verscheidenheid aan informatie overzichtelijk in een schema onder te kunnen brengen. Voor de naam interactiewiel is gekozen vanwege de uiterlijke gelijkenis met een wiel.

We hanteren daarbij twee wielen om het onderscheid tussen de interactie kind-opvoeder en de interactie kind-andere kinderen aan te kunnen geven.

Daarin worden een grote binnencirkel en een kleine buitenring onderscheiden. In de binnencirkel, worden de vaardigheden in kaart gebracht en in de buitenring de reacties. In de buitenring worden de uitkomsten van de A2- en B2-vragenlijst ingebracht. In de binnencirkel wordt per interactiepositie het gebied gearceerd, dat correspondeert met de verkregen totaalscore van de 4 genoemde sociale vaardigheden.

De totaalscore per interactiepositie wordt verkregen door de scores bij de betreffende sociale vaardigheden op te tellen. Op die manier ontstaat een totaalscore van minimaal -8 en van maximaal +8. Bijvoorbeeld: bij een scoreverloop van (-1), (+1), (0) en (+1) is de totaalscore +1. Bij een scoreverloop van (-2), (-2), (-1) en (-1) is de totaalscore -6

Met de aldus verkregen visuele weergave kan vrij snel geanalyseerd worden waar de tekorten en de excessen van het kind liggen. Tevens kunnen de omgevingsreacties in beeld worden gebracht.

In de continuümgedachte, die ten grondslag ligt aan de vragenlijst, is het moeilijk aan te geven op welk punt normaliteit overgaat in abnormaliteit. Daarnaast is het onze ervaring dat sommige opvoeders moeite hebben om gebruik te maken van de extreme scoringsmogelijkheden. In het interview moet dit alles worden meegewogen.

Uit eigen onderzoek blijkt dat de volgende richtlijnen voor de interpretatie van de totaalscores als uitgangspunt genomen kunnen worden.

Bij een totaalscore van +2 of +3 is waarschijnlijk sprake van een excès en bij een totaalscore van +4 of meer is duidelijk sprake van een excès. Bij een totaalscore van -2 of -3 is waarschijnlijk sprake van een tekort en bij een totaalscore van -4 tot -8 is zeker sprake van een tekort.

Zowel voor de A1 als de B1 vragenlijst geldt de volgende sleutel:

BS:	10	17	23	27
SB:	1	5	11	18
SO:	7	13	19	30
OS:	4	12	25	28
OT:	6	20	29	32
TO:	2	16	21	24
TB:	9	14	22	31
BT:	3	8	15	16

Zowel voor de A2 als de B2 vragenlijst geldt de volgende sleutel:

BS:	Vraag 7
SB:	Vraag 4
SO:	Vraag 1
OS:	Vraag 3
OT:	Vraag 6
TO:	Vraag 5
TB:	Vraag 8
BT:	Vraag 2

Sleutel A1 vragen**Boven Samen**

Vraag 10:
17:
23:
27:

Totaal BS _____
.....

Samen Boven

Vraag 1:
5:
11:
18:

Totaal SB _____
.....

Samen Onder

Vraag 7:
13:
19:
30:

Totaal SO _____
.....

Onder Samen

Vraag 4:
12:
25:
28:

Totaal OS _____
.....

Onder Tegen

Vraag 6:
20:
29:
32:

Totaal OT _____
.....

Tegen Onder

Vraag 2:
16:
21:
24:

Totaal TO _____
.....

Tegen Boven

Vraag 9:
14:
22:
31:

Totaal TB _____
.....

Boven Tegen

Vraag 3:
8:
15:
26:

Totaal BT _____
.....

Sleutel A2 vragen**Boven Samen**

Vraag 7

Samen Boven

Vraag 4

Samen Onder

Vraag 1

Onder Samen

Vraag 3

Onder Tegen

Vraag 6

Tegen Onder

Vraag 5

Tegen Boven

Vraag 8

Boven Tegen

Vraag 2

Sleutel B1 vragen**Boven Samen**

Vraag 10:
17:
23:
27:

Totaal BS _____
.....

Samen Boven

Vraag 1:
5:
11:
18:

Totaal SB _____
.....

Samen Onder

Vraag 7:
13:
19:
30:

Totaal SO _____
.....

Onder Samen

Vraag 4:
12:
25:
28:

Totaal OS _____
.....

Onder Tegen

Vraag 6:
20:
29:
32:

Totaal OT _____
.....

Tegen Onder

Vraag 2:
16:
21:
24:

Totaal TO _____
.....

Tegen Boven

Vraag 9:
14:
22:
31:

Totaal TB _____
.....

Boven Tegen

Vraag 3:
8:
15:
26:

Totaal BT _____
.....

Sleutel B2 vragen**Boven Samen**

Vraag 7

Samen Boven

Vraag 4

Samen Onder

Vraag 1

Onder Samen

Vraag 3

Onder Tegen

Vraag 6

Tegen Onder

Vraag 5

Tegen Boven

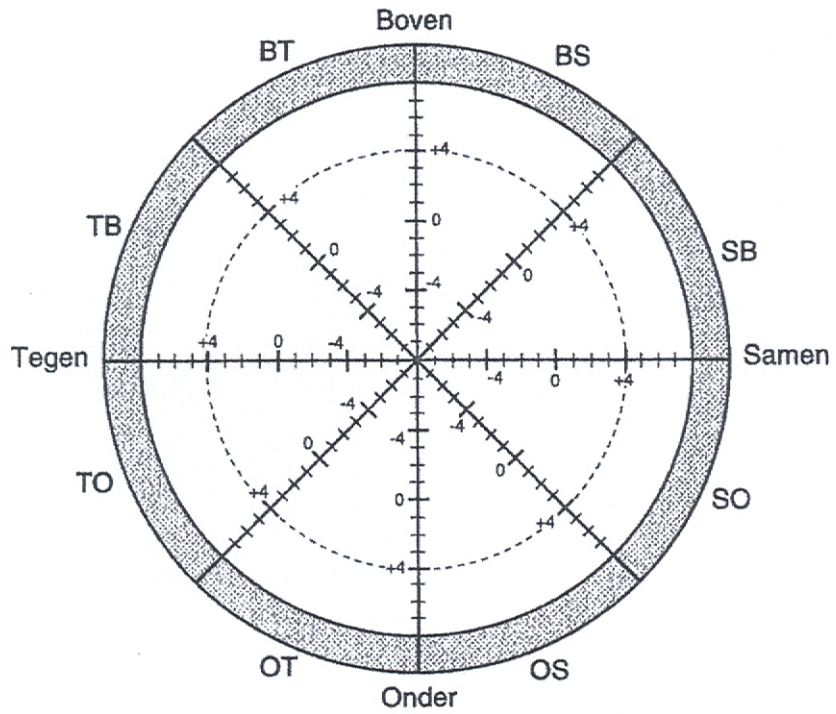
Vraag 8

Boven Tegen

Vraag 2

Interactiewielen

Interactiewiel kind-opvoeder

Interactiewiel kind-andere kinderen

